

RAPPORTAGE SOORTGERICHT ONDERZOEK

vleermuizen

Nieuweweg 222-226, Veenendaal

COLOFON

Rapportage soortgericht onderzoek, vleermuizen – Nieuweweg 222-226, Veenendaal

Opdrachtgever: B.V. Stichts Beheer (C.V. Nieuwedijk)

Contactpersoon: Dhr. G.L. Heuvelman

Uitgevoerd door: **Bureau Buitenwaard**
Bosweg 27
3922 GK Elst (Ut)
t. 06 22089164
e. info@bureaubuitenwaard.nl
w. www.buitenwaard-ecologie.nl

Kamer van Koophandel: 77768116
BTW nr: NL861135404B01
IBAN NL51 KNAB 0737 2769 75

Tekst en samenstelling: Mevr. I van der Horst
Controle en toetsing: Dhr. D.J. Gijsbertsen MSc.

Status: Concept

Datum: 30 oktober 2021

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Vraagstelling	2
1.3 Leeswijzer	2
2 ONDERZOEKSMETHODE.....	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Onderzoeksmethode vleermuizen	3
2.3 Volledigheid inventarisatie	4
3 ONDERZOEKSGBIED EN VOORNEMEN	5
3.1 Gebiedsbeschrijving	5
3.2 Voornemen	5
4 ONDERZOEKSRISULTATEN.....	6
4.1 Resultaten vleermuisonderzoek	6
5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	8
5.1 Effectanalyse	8
5.2 Toetsing	8
6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	9
6.1 Algemeen	9
6.2 Resultaten	9
6.3 Effecten	9
6.4 Toetsing	Error! Bookmark not defined.
6.5 Aanbevelingen	9
BIJLAGE 1 – FOTO IMPRESSIE.....	11

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van C.V. Nieuwedijk (B.V. Stichts Beheer) heeft Bureau Buitenwaard BV, een soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in plangebied Nieuweweg 222-226, 3905 LT te Veenendaal (Utrecht).

De initiatiefnemer is voornemens alle bestaande bebouwing, verharding en groenstructuren te verwijderen ten behoeve van het realiseren van 170 appartementen en 14 woningen. Ter voorbereiding hierop is in het kader van de Wet natuurbescherming een ecologische quickscan uitgevoerd (*Nieuweweg 222-226 te Veenendaal, toetsing in het kader van de natuurwetgeving, Blom Ecologie B.V. 2021*). Tijdens deze quickscan is geconstateerd dat de ingreep mogelijk negatieve effecten op gebouwbewonende vleermuizen heeft. Deze soortgroep en hun verblijfplaatsen zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Om bij uitvoering van het voornemen tijdig rekening te kunnen houden met eventueel aanwezige beschermde verblijfplaatsen is onderhavig soortgericht onderzoek uitgevoerd.

In onderhavige rapportage worden de bevindingen uit dit onderzoek beschreven.

1.2 Vraagstelling

Met dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

1. Is het plangebied van betekenis voor vleermuizen?
2. Welke functie(s) heeft het plangebied voor deze soorten?
3. Leidt de ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?
4. Wat kan worden gedaan om (mogelijke) schade aan beschermde soorten en hun verblijfplaats te voorkomen?
5. Is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk?

1.3 Leeswijzer

Onderhavige rapportage beschrijft de bevindingen van het soortgericht onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft het onderzoeksgebied en de voorgenomen ontwikkeling. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten beschreven. Hoofdstuk 5 bevat de effectanalyse en toetsing aan de Wet natuurbescherming. Het laatste hoofdstuk (6) sluit af met de conclusie en aanbevelingen.

2 ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Algemeen

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door ecologisch deskundigen¹ van Bureau Buitenwaard. Zij hebben aantoonbaar ervaring met het inventariseren van de onderzochte soorten. De onderzoeksinspanning is afgestemd om de omvang en aard van het plangebied. Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd door twee personen.

2.2 Onderzoeksmethode vleermuizen

Het onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgevoerd conform de richtlijnen uit het door het bevoegd gezag goedgekeurde Vleermuisprotocol (2021). Dit protocol is ontwikkeld door de Zoogdiervereniging en het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen gunstige omstandigheden: niet te harde wind, milde temperaturen en weinig tot geen neerslag. Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een *heterodyne batdetector* met opname- en vertragingsfunctie (Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen. Wanneer een soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden gedetermineerd, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (Roland Edirol R-05). Met behulp van computersoftware zijn deze opnamen geanalyseerd om een soort op naam te brengen. Door tijdens een onderzoek zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en het gedrag vastgesteld. Voor de visuele waarneming is gebruik gemaakt van een krachtige zaklamp (1000+ lumen).

In dit naderonderzoek is naar aanleiding van de bevindingen uit het verkennend onderzoek (*M. Poelman, 2021*) specifiek gelet op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de onderstaande gebouwbewonende soorten (tabel 2).

Tabel 2 | Overzicht van onderzochte soorten en type verblijfplaats

Soort	Zomer	Kraam	Paar	Winter
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja
Ruige dwergvleermuis	Ja	n.v.t.	Ja	n.v.t.
Laatvlieger	Ja	Ja	Ja	n.v.t.
Meervleermuis	Ja	Ja	Ja	n.v.t.

Onderzoek zomer- en kraamverblijfplaatsen

Het onderzoek naar de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen bestond uit twee avondbezoeken en één ochtendbezoek in de periode tussen 15 mei en 15 juli 2021. Beide avondbezoeken starten bij zonsondergang, het ochtendbezoek eindigde bij zonsopgang. De onderzoeken duurden elk twee uur en zijn uitgevoerd met een interval van minimaal 20 dagen tussen beide avondbezoeken.

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/ruimtelijke-ingrepen/ontheffing-vrijstelling/ecologisch-deskundige>

Onderzoek paarplaatsen

De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen is onderzocht tijdens twee veldbezoeken in de periode tussen 15 augustus en 10 september 2021. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang in verband met de mogelijke aanwezigheid van meervleermuis. Uit extra voorzorg (i.v.m. potentie voor massa winterverblijfplaatsen) zijn beide onderzoeken uitgevoerd tot twee uur na middernacht. De bezoeken zijn uitgevoerd met minimaal 20 dagen tussentijd.

Onderzoek overige gebiedsfuncties

Het onderzoek naar de aanwezigheid van andere voor vleermuizen belangrijke gebiedsfuncties zoals vliegroutes, foerageergebied en winterverblijfplaatsen (uitgezonderd de in tabel 2 genoemde soorten) vormde geen onderdeel van dit onderzoek. Bij de veldbezoeken zijn eventuele waarnemingen met betrekking tot deze overige gebiedsfuncties integraal meegenomen in het onderzoek naar verblijfplaatsen.

In tabel (3) zijn de onderzoeksmomenten en omstandigheden samengevat.

Tabel 3 | Overzicht vleermuisonderzoeken en omstandigheden

Nr.	Datum	Soortgroep	Tijdstip	Weersomstandigheden
1	24 mei	Vleermuizen	21:30 - 23:30	9 °C Bft WZW 2
2	25 juni	Vleermuizen	22:00 - 0:00	16 °C Bft ZW 1
3	30 juni	Vleermuizen	3:20 - 5:20	14 °C Bft NNW 2
4	16 aug.	Vleermuizen	21:00 - 02:00	14 °C Bft W 3
5	6 sept.	Vleermuizen	20:15 - 02:00	21 °C Bft NO 1

2.3 Volledigheid inventarisatie

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het bevoegd gezag. Zo is voldaan aan de onderzoeksinspanning die vereist is om een eventuele ontheffing op de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen, of is in afdoende mate aangetoond dat de onderzochte soorten en gebiedsfuncties niet binnen het onderzochte gebied aanwezig zijn.

Een inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

Met de gekozen onderzoeksmethode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Met het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

3 ONDERZOEKSGEBIED EN VOORNEMEN

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied (fig. 1) betreft twee gebouwen in gebruik als restaurant (1) en kantoorpand (2). Het zijn beide gebouwen met platte daken bedekt met bitumen. Het gebied bevindt zich in het noorden van Veenendaal ongeveer 500 meter ten zuiden van de A12. Rondom het plangebied is met name verharding aanwezig in de vorm van parkeerplaatsen en opritten. Aan de noord- en oostrand van het plangebied zijn enkele bomen en struweel aanwezig.

Figuur 1 | Het plangebied (rood omkaderd) in context van de omliggende ruimte (bron ondergrond: OpenTopo.nl)

3.2 Voornemen

De initiatiefnemer is voornemens de bestaande bebouwing, verharding en groenstrook aan de noordzijde van het plangebied te verwijderen voor de herontwikkeling van het terrein. In de nieuwe situatie worden 170 appartementen en 14 woningen gerealiseerd.

4 ONDERZOEKRESULTATEN

4.1 Resultaten vleermuisonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn in en om het plangebied drie soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn gebouw bewonende soorten.

Onderzoek zomer- en kraamverblijfplaatsen

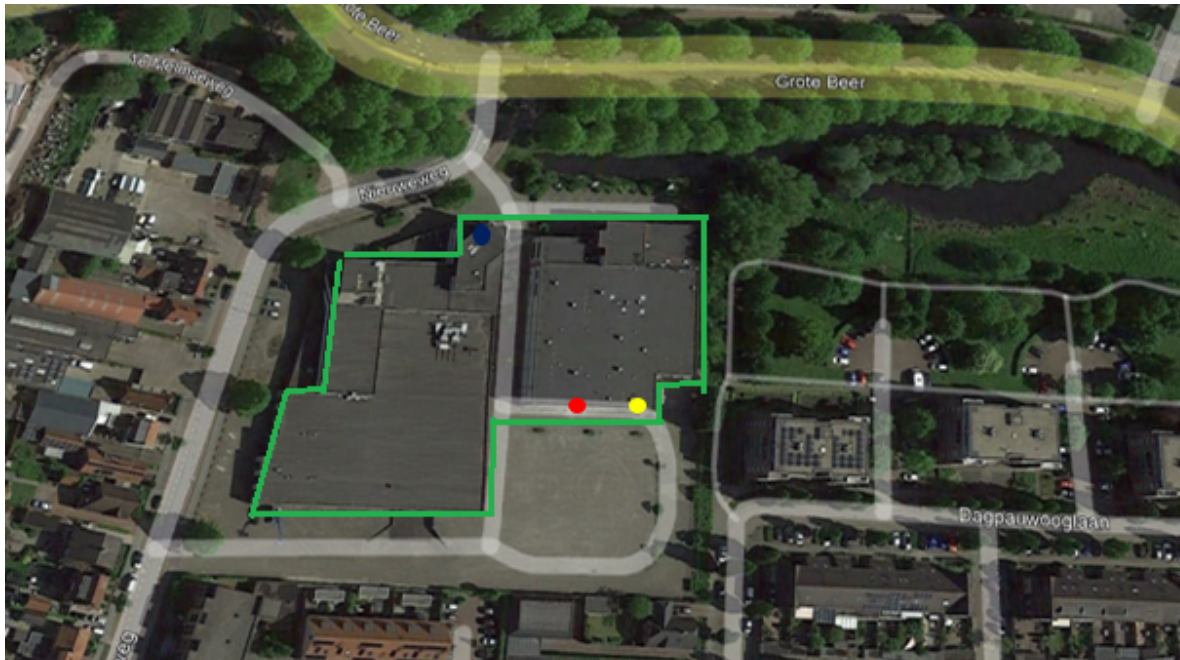
De gewone dwergvleermuis is als meest algemene soort tijdens alle onderzoeken waargenomen. Het maximaal aantal waargenomen gewone dwergvleermuizen tijdens een onderzoek betrof vijf dieren. Dit waren voornamelijk passerende of kort foeragerende dieren. Het is over het algemeen vrij rustig qua vleermuis aanwezigheid in en om het plangebied. De meeste activiteit is waargenomen aan de zuidzijde van het kantoorpand (gebouw 2). Aan deze zijde is tijdens het ochtendonderzoek één zomerverblijf aangetroffen tussen de dakrand en de muur. Dit betrof een invliegende gewone dwergvleermuis. Boven de ingang van het restaurant, aan de noordoostzijde van gebouw 1 is ook een zomerverblijf aangetroffen aan de rechterkant van de driehoek met de R bij het lage gedeelte. De gewone dwergvleermuis vliegt hier in onder een metalen strip. De precieze locaties van de verblijfplaatsen zijn weergegeven in figuur 2 en in de fotobijlage (aan het einde van dit document). De laatvlieger is op 25 juni één keer waargenomen. Dit betrof een passerend dier zonder verdere binding met de gebouwen in het plangebied.

Onderzoek paarverblijfplaatsen

Tijdens het paarperiode onderzoek is er bij het eerste veldbezoek weinig activiteit vastgesteld. Er is één overvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Tijdens het tweede onderzoek zijn er echter meerdere baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen binnen het plangebied. Het zomerverblijf boven de ingang van het restaurant wordt tevens gebruikt als paarverblijf. Hier zijn twee gewone dwergvleermuizen ingevlogen. Aan de zuidzijde van het kantoorpand is ook een paarverblijf aangetroffen op een andere locatie dan het eerder gevonden zomerverblijf. Dit paarverblijf bevindt zich aan de rechterzijde in een openstootvoeg. De precieze locaties van de verblijfplaatsen zijn weergegeven in figuur 2 en in de fotobijlage (aan het einde van dit document).

Overige gebiedsfuncties

Dit onderzoek was primair gericht op de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in de gebouwen. Desondanks kan op grond van de gedane waarnemingen de aanwezigheid van massa winterverblijfplaatsen en overige voor vleermuizen belangrijke gebiedsfuncties zoals vliegroutes of essentieel foeragegebied worden uitgesloten.

Figuur 2 | Plangebied (groene kader) met indicatief de locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De rode stip markeert een zomerverblijfplaats, de gele stip een paarverblijf en de blauwe stip is een gecombineerd zomer- en paarverblijf (bron ondergrond: GoogleEarthPro).

5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

5.1 Effectanalyse

Vleermuizen

In het plangebied zijn één zomerverblijf, één paarverblijf en één gecombineerd zomer- en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het zomerverblijf bevindt zich aan de zuidzijde van het kantoorpand tussen de dakrand en de muur. Het paarverblijf bevindt zich ook aan de zuidzijde van het kantoorpand, meer naar de oosthoek in een open stootvoeg. Het gecombineerde zomer- en paarverblijf bevindt zich aan de noordoostzijde in gebouw 1. Beide paarverblijven kunnen ook in gebruik zijn als (solitair) winterverblijf. Bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden (het amoveren van de gebouwen) zullen alle verblijven vernietigd worden. Schade aan de verblijfplaatsen en de hiervan gebruik makende vleermuizen kan zonder voorzorgsmaatregelen niet worden uitgesloten.

Negatieve effecten op massawinterverblijfplaatsen of andere voor vleermuizen belangrijke gebiedsfuncties zoals essentieel foerageergebied of een vliegroute kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.2 Toetsing

Uit de effectanalyse blijkt dat bij uitvoering van het voornemen negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis optreden. Uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling leidt tot overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming doordat gewone dwergvleermuizen gedood kunnen worden (lid 1), gewone dwergvleermuizen verstoord kunnen worden (lid 2) en als gevolg van de voorgenomen ingreep een zomerverblijf, paarverblijf en gecombineerd zomer- en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis vernietigd worden (lid 4).

Om schade aan gewone dwergvleermuizen te voorkomen dienen voorzorgsmaatregelen in acht genomen te worden. Voor het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling en het treffen van voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van schade aan de in het gebouw verblijvende gewone dwergvleermuizen dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel (Wnb, artikel 1.11) worden in het volgende hoofdstuk voorzorgsmaatregelen aanbevolen. Deze aanbevelingen betreffen een vrijblijvend advies waarvoor geen ontheffing noodzakelijk is.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Algemeen

Het soortgericht onderzoek naar de vleermuizen heeft plaatsgevonden volgens de wettelijke goedgekeurde protocollen en richtlijnen voor het onderzoek naar deze soort(en)groepen. Er kan daarom worden vastgesteld dat het plangebied afdoende onderzocht is.

Bij het onderzoek zijn drie vaste rust- en verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Voor het vernietigen van deze verblijfplaatsen en het treffen van maatregelen om schade aan de hier verblijvende vleermuizen te voorkomen is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

6.2 Onderzoekresultaten

In de bebouwing in het plangebied is één zomerverblijfplaats, één paarverblijf en één gecombineerd zomer- en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Beide paarverblijven worden tevens aangemerkt als solitair winterverblijf.

De aanwezigheid van andere verblijfplaatsen of voor vleermuizen essentiële gebiedsfuncties kan op grond van dit onderzoek redelijkerwijs worden uitgesloten.

6.3 Effecten en toetsing

Bij uitvoering van de werkzaamheden zullen drie verblijven vernietigd worden. Om het doden of verwonden van de hier verblijvende vleermuizen te voorkomen zijn voorzorgsmaatregelen van toepassing.

Met het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden worden lid 1, 2 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

6.4 Vervolg stappen

Activiteitenplan opstellen

Ten behoeve van het onderbouwen van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming dient een activiteitenplan te worden opgesteld. In dit plan wordt beschreven welke werkzaamheden worden uitgevoerd, de planning van de werkzaamheden, de aanwezige beschermde soorten, welke effecten optreden op de beschermde soorten, welke mitigerende maatregelen worden genomen ter bescherming van deze soorten en er wordt een alternatievenafweging (voor het voornemen) gemaakt.

Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming indienen

Bij het treffen van afdoende mitigerende maatregelen, vastgelegd in het activiteitenplan, kan een ontheffing worden verleend. Het laten goedkeuren van het activiteitenplan én het uitvoeren van de bijbehorende maatregelen dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij een ontheffingsaanvraag dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd. Deze proceduretijd bedraagt 20 weken met een maximale verlenging van 13 weken.

Een ontheffingsaanvraag wordt schriftelijk ingediend bij het bevoegd gezag; de RUD Utrecht.

Ecologisch werkprotocol opstellen

Nadat het bevoegd gezag ontheffing verleend heeft. Dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Hierin worden de periode waarin en wijze waarop de mitigerende maatregelen uitgevoerd dienen te worden concreet uitgewerkt. Ook wordt hierin aangegeven op welke momenten in het

werkproces begeleiding door een deskundig ecooloog noodzakelijk is. Wanneer het werkprotocol een eis is uit een ontheffing, worden ook de voorwaarden uit die ontheffing uitgeschreven. Door op deze wijze te werken worden negatieve effecten op de gewone dwergvleermuizen, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling, zo veel als mogelijk voorkomen.

6.5 Aanbevelingen

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden en de toekomstige inrichting van het plangebied wordt geadviseerd rekening te houden met vleermuizen en andere gebouw bewonende soorten zoals huismus en gierzwaluw. Dit vindt plaats op vrijwillige basis en draagt bij aan de algemene bescherming van deze soorten, er is geen wettelijke noodzaak tot het toepassen van deze aanbevelingen. De volgende maatregelen worden aanbevolen:

- Bij toepassing van tijdelijke bouwplaats verlichting en permanent verlichting in de nieuwe situatie, gebruik maken van objectgerichte verlichting. Op deze wijze wordt uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen en blijft het maximaal donker rondom het plangebied.
- Waar mogelijk behouden of ontwikkelen van groenstructuren in en om het plangebied. Door in de toekomstige situatie te zorgen voor perken en andere onverharde delen van het terrein (gazon, border etc.) en waar mogelijk bomen of struiken aan te planten ontstaan kansen voor meer biodiversiteit en zo aantrekkelijke omstandigheden voor foeragerende vleermuizen.
- Het realiseren van broed- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten zoals huismus, gierzwaluw en vleermuizen. De positie van het gebouw en voorgenomen ontwikkeling lenen zich uitstekend voor het aanbrengen van in de nieuwbouw geïntegreerde verblijfplaatsen voor bovengenoemde soorten die als gevolg van de hedendaagse efficiënte woningbouw moeilijk aan broed- en verblijfplaatsen kunnen komen. Op deze manier kan de lokale populatie op een duurzame manier worden ondersteund. Meer informatie is te vinden op de website 'checklist groen bouwen' (<https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/checklist-groen-bouwen-maakt-elk-ontwerp-vogel-en-vleermuisvriendelijk>).
- Bij uitvoering van werkzaamheden is te allen tijde en voor alle soortgroepen de algemene zorgplicht van toepassing (Wnb, artikel 1.11). Deze schrijft voor dat nadelige gevolgen van ruimtelijk inrichting en ontwikkeling (en bestendig beheer en onderhoud) voor flora en fauna zoveel als mogelijk voorkomen moeten worden. Dit betekent dat wanneer tijdens uitvoering van de werkzaamheden algemeen beschermde soorten als bosmuis, egel of gewone pad worden aangetroffen, zij de ruimte en tijd moeten krijgen om een veilig heenkomen te zoeken. Indien nodig kunnen aangetroffen exemplaren voorzichtig verplaatst worden naar een naastgelegen locatie waar geen werkzaamheden uitgevoerd worden.

BIJLAGE 1 – FOTO IMPRESSIE

Foto 1 en 2 | Gecombineerd zomer- en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis aan de noordoostzijde van gebouw 1, de pijl markeert de opening onder de dakrand die toegang geeft tot het verblijf.

Foto 3 en 4 | Zomerverblijf gewone dwergvleermuis (links gele cirkel), en paarverblijf (rechts rode pijl) van de gewone dwergvleermuis aan de zuidzijde van gebouw 2